

Gesignaleerd

Anne Bos en Jan Ramakers

In deze rubriek worden korte signalementen geplaatst van boeken die van belang kunnen zijn voor de lezers van het *Jaarboek Parlementaire Geschiedenis*, maar die niet uitvoerig kunnen worden besproken in de recensierubriek omdat zij te weinig raakvlakken hebben met de parlementaire geschiedenis in de strikte betekenis.

Arie van der Zwan, *Van Drees tot Bos. Zestig jaar succes en mislukking. Geschiedenis van de PVDA* (Uitgeverij Balans; Amsterdam 2008) ISBN 978 90 5018 914 9, 362 p., prijs: € 22,50.

Hoewel de titel van het boek ook rept van het succes van de PVDA, is het op de keper beschouwd een uiterst kritische, haast ontluisterende geschiedenis van een sociaaldemocratische partij die niet alleen haar ideologische veren heeft afgeschud, maar die door Van der Zwan, een van de ideologen van Nieuw Links in de jaren zestig, zelfs als 'ideologisch uitgewoond' wordt gekwalificeerd. Volgens Van der Zwan dient de partij zich niet langer blind te staren op regeringsdeelname op de korte termijn, waardoor zij haar geloofwaardigheid verliest. Zij moet durven investeren in een brede maatschappelijke coalitie die bereid is in verzet te komen tegen de nieuwe uitdagers: de krachten achter het 'superkapitalisme' die burger en werknemer bedreigen. Het is trouwens opmerkelijk hoe Van der Zwan, wiens persoonlijke opvattingen van elke pagina spatten, erin slaagt in de passage over Nieuw Links als persoon volledig buiten beeld te blijven. (JR)

Cor Groenewold, *Christelijk en sociaal. Biografie van J.R. Slotemaker de Bruïne* (Verloren; Hilversum 2007) ISBN 978 90 8704 008 6, 134 p., prijs: € 12,-.

De ondertitel ten spijt, maakt deze beknopte schets van het (politieke) leven van J.R. Slotemaker de Bruïne (1869-1941) zijn pretentie van biografie niet waar. Zo wordt het hoofdstuk 'Afkomst, jeugd, studie en gezinsleven' in slechts zeven pagina's afgedaan. Wel is het boekje een handzame inleiding op het leven en werk van de held als predikant, sociaal denker, hoogleraar, Kamerlid voor de CHU en minister van Arbeid, Sociale Zaken en Onderwijs. De balans is beredeneerd kritisch: in het parlement was deze vooraanstaande CHU-politicus, die altijd opereerde vanuit de wil het volk te dienen, te bescheiden en te voorzichtig, als minister schoot hij dikwijls tekort. (JR)

Marcel de Jong, *De Friese maffia. 296 Friese politici in Den Haag* (Friese Pers Boekerij; Leeuwarden 2007) ISBN 978 90 330 0665 4, 240 p., prijs: € 14,50.

Bestaat er zoiets als een 'Friese maffia' in Den Haag, zo vraagt Marcel de Jong, parlementair redacteur van de *Leeuwarder Courant* zich in dit boek af. De vijf Friese bewindslieden in het tweede kabinet-Kok afficheerden zich immers zo. De vraag levert een lichtvoetige parlementaire geschiedenis vanuit Fries perspectief op, die soms alle kanten uitwaaiert, maar daarom niet minder leesbaar is. En een Friese maffia met bijbehorende misstanden bestaat natuurlijk niet, wat niet wegneemt dat de Friezen in regering en parlement de belangen van de 'eigen' regio zelden uit het oog hebben verloren, net zo min trouwens als andere 'regionalen' in Den Haag. (JR)

Patrick van Schie en Gerrit Voerman (red.), *Zestig jaar vvd* (Boom; Amsterdam 2008) ISBN 978 90 8506 544 9, 211 p., prijs: € 19,50.

Bij gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van de vvd schreef Henk Vonhoff de jubileumgeschiedenis *Liberalen onder een dak*. Het boek *Zestig jaar vvd* biedt vanuit thematisch perspectief een mooie aanvulling op Vonhoffs studie: de positie van de vvd in het Nederlandse partijstelsel (Paul Lucardie), leiderschap in de vvd (Henk te Velde), electorale trends (Uri Rosenthal), de ontwikkeling van de organisatie en cultuur van de vvd (Gerrit Voerman en Erwin van Dijk) en de ideologische ontwikkeling van de vvd (Fleur de Beaufort en Patrick van Schie). Een balans wordt opgemaakt door De Beaufort, Van Schie en Voerman in het hoofdstuk 'De bijdrage van de vvd aan de vormgeving van Nederland'. Zelfkritiek blijkt de vvd gelukkig niet vreemd. (JR)

Gerrit Voerman (met medewerking van Lucas Osterholt), *De vvd visueel. Liberale affiches in de twintigste eeuw* (Boom; Amsterdam 2008) ISBN 978 90 8506 539 5, 128 p., prijs: € 15,-.

Ook deze uitgave kwam tot stand bij gelegenheid van het twaalfde lustrum van de vvd. Gerrit Voerman schetst in een mooi uitgegeven boekwerkje aan de hand van de verkiezingsaffiches een korte geschiedenis van de vvd en haar voorlopers. De affiches zijn hier meer dan louter illustratiemateriaal. Voerman gaat uitvoerig in op de vorm en inhoud, de beeldtaal van de affiches, die vaak exemplarisch zijn voor hun tijd, maar die soms ook vooruitlopen. (JR)

Arthur Blok en Jonathan van Melle, *Veel gekker kan het niet worden* (Just Publishers; Hilversum 2008) ISBN 978 90 77895 23 8, 217 p., prijs: € 17,95.

In 'het eerste boek over Geert Wilders' doen de auteurs een poging meer te weten te komen over de persoon Wilders en zijn drijfveren. Aanvankelijk verleende de hoofdpersoon zijn medewerking – het boek bevat één groot interview over zijn jeugd – maar tot frustratie van de auteurs zegde Wilders hierna de samenwerking op. Zij schetsen voornamelijk op basis van interviews met oud-partijgenoten een beeld van een ambitieus en controversieel politicus die geen tegenspraak duldt. (AB)